

7. Khalyapin D.V., Bel'chinskiy V.V., Pletnev A.V., Kochukova M.V. (2016). Mekhanizmy vosstanovleniya funktsiy pri povrezhdenii perifericheskikh nervov i spleteniy [Mechanisms of restoration of functions in case of damage to peripheral nerves and plexuses]. Young scientist, 9, 412-415. URL <https://moluch.ru/archive/113/29213/> (accessed: 09/19/2019).
8. Shust Yu.A., Zhestovskaya S.I. (2015). Neyropatii u patsientov s somaticheskimi i travmaticheskimi povrezhdeniyami v aspekte luchevoy diagnostiki [Neuropathies in patients with somatic and traumatic injuries in the aspect of radiation diagnosis]. Siberian Medical Journal, 7, 39-46.
9. Carswell A, McColl MA, Baptiste S, Law M, Polatajko H, Pollock N. (2004). The Canadian Occupational Performance Measure: a research and clinical literature review. Can J Occup Ther., 71(4):210-22.
10. Chen Y.-H., Rodger S., Polatajko H. (2002). Experiences with the COPM and client-centred practice in adult neurorehabilitation in Taiwan. Occup Ther Int., 9(3):167-84. doi: 10.1002/oti.163.
11. Enemark L.A., Rasmussen B., Christensen J.R. (2018). Enhancing a Client-Centred Practice with the Canadian Occupational Performance Measure. Occup Ther Int., Jun; 27. doi: 10.1155/2018/5956301.
12. Law M., Baptiste S., McColl M., Opzoomer A., Polatajko H., Pollock N. (1990). The Canadian occupational performance measure: an outcome measure for occupational therapy. Can J Occup Ther., 57(2):82-7.
13. McColl M.A., Law M., Baptiste S., Pollock N., Carswell A., Polatajko H.J. (2005). Targeted applications of the Canadian Occupational Performance Measure. Can J Occup Ther., 72(5):298-300.
14. Tam C., Archer J., Mays J. (2005). Canadian Occupational Performance Measure (COPM). Can J Occup Ther., 72(5):301-308.

УДК 796.332:378(045)

**Бондар А. А.,
к. н. фіз. вих. і спорту, старший викладач,
Ільчишина В. В.,
асистент**

Вінницький торговельно - економічний інститут КНТЕУ, м. Вінниця

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО УДОСКОНАЛЕННЯ ТАКТИКИ ГРИ У ФУТБОЛ У СТУДЕНТІВ ЗВО

У статті розглянуті сучасні підходи до удосконалення тактики гри у футбол. Проаналізувавши літературні джерела та данні Internet ми виявили, що тактична підготовка гравців стала провідною поміж інших видів підготовки спортсменів. В наш час існує багато сучасних підходів до удосконалення тактичної підготовки футболістів, таких як: розробки модельно-цільових програм техніко-тактичної підготовки; використання графічної мови опису ігрових епізодів; використання закономірностей гри в футбол, як основу для вибору тактики гри; врахування факторів які впливають на гру. Одним из найуспішніших напрямків удосконалення тактичної підготовки в футболі є побудова моделей змагальної діяльності, але з урахуванням факторів гри. На думку науковців основними факторами які необхідно враховувати при виборі ефективної тактики на гру, є: можливості власної команди, можливості команди суперника та місце де відбувається матч. У сучасному футболі побудова тактичних моделей змагальної діяльності виконуються з допомогою аналізу відеозаписів спортсменів високої кваліфікації, а також даних комп'ютерно-імітаційного 3d-моделювання тактичних дій як одного футболіста, так і всієї команди.

Ключові слова: футбол, тактика, студенти.

Бондарь А. А., Ильчишина В. В. Современные подходы к совершенствованию тактики игры в футбол у студентов в учреждениях высшего образования. В статье рассмотрены современные подходы к совершенствованию тактики игры в футбол. Проанализировав литературные источники и данные Internet мы обнаружили, что тактическая подготовка игроков стала ведущей среди других видов подготовки спортсменов. В наше время существует много современных подходов к совершенствованию тактической подготовки футболистов, таких как: разработки модельно-целевых программ технико-тактической подготовки; использование графического языка описания игровых эпизодов; использование закономерностей игры в футбол, как основу для выбора тактики игры; учет факторов которые влияют на игру. Одним из самых успешных направлений совершенствования тактической подготовки в футболе является построение моделей соревновательной деятельности, но с учетом факторов игры. По мнению ученых основными факторами которые необходимо учитывать при выборе эффективной тактики на игру, являются: возможности собственной команды, возможности команды соперника и место где проходит матч. В современном футболе построение тактических моделей соревновательной деятельности выполняются с помощью анализа видеозаписей спортсменов высокой квалификации, а также данных компьютерно-имитационного 3d-моделирования тактических действий как одного футболиста, так и всей команды.

Ключевые слова: футбол, тактика, студенты.

Bondar A., Ilchyshyna V. Modern approaches to improving the tactics of playing soccer with students in institutions of higher education. The article discusses modern approaches to improving the tactics of playing football. Having analyzed the literature and data of the Internet, the tactful preparation of gravels has become the most important way of preparing sportsmen. There is a clear view of the direct and indirect robots, the specificity of the functionalities of the football teams in the team

in the latest gaming situations, the ability to listen to the vibrator of the system.

Tactical teams of the highest class have the ability to tactfully prompt the team supervisor. Nowadays, we have a great deal of practical training until the tactful training of football players, such as: development of model-tactical training programs; vikoristannya grafichno movi I will describe igrovih epizodiv; victorious laws of gris in football, as a basis for vibor tactics of gris; vrahuvannya factoriv yaki vplyayut on gru. One of the most convenient tactical training courses in football is the generation of models of intelligence, and the factors are gr. At the thought of the main factors, there is a need for minor damage in case of vibration effective tactics on the load, e: the ability of the team (anthropometric indicators of the grac yakiy propovidue team supernik, technical level and physical training, that is) the kind of match that was played (on one's own side or another's side).

Nowadays football has a tactful tactical models of intelligence and a great deal of understanding with a video recording of athletes who are highly qualified, as well as a computer-assisted tactical 3D model of all of them.

Keywords: football, tactics, students.

Постановка проблеми. В наш час футбол є однією з найбільш популярних спортивних ігор України та всього світу. Високий рівень розвитку футболу потребує вирішення проблем, таких як: організації навчально-тренувального процесу, використання найбільш досконалих форм, методів та засобів тренування.

За цією грою спостерігають мільйони вболівальників. Не стоять на місці і нові технології які вимагають від футболу вдосконалюватись, а від самих спортсменів покращувати свою індивідуальну майстерність та техніку володіння м'ячем під час матчів. Сучасний рівень розвитку футболу вимагає диференційованого та системного підходу до питання вдосконалення тактики й техніки гри футболістів збірних різного віку [7, с. 237].

Велика кількість закладів вищої освіти по Україні мають власні збірні команди з цього виду спорту, які приймають активну участь в чемпіонатах та турнірах різного рівня. Сучасні дослідження в галузі футболу привертають увагу вчених до проблем, пов'язаних з пошуком ефективних і методично обґрунтованих підходів до розв'язання питань з удосконалення різних видів підготовки спортсменів, зокрема тактичної. Так як у змаганнях високого рівня перемагає команда в арсеналі якої є значна кількість різних тактичних комбінацій та взаємодій.

Аналіз літературних джерел. Питанням удосконалення тактики гри у футбол вивчалось багатьма науковцями. К. Л. Полуренко у своїх дослідженнях пропонує використовувати розроблену ним модельно-цільову програму техніко-тактичної підготовки студентських команд з футболу [4, с. 18-22].

Г. С. Лалаков, В. В. Козін та В. А. Блінов вважають, що для удосконалення тактики гри потрібно використовувати посилення організації гри в середині поля [2, с. 21-24]. М. А. Рум'янцев та М. М. Царьов пропонують застосовувати інформаційні технології при навчанні тактики гри в футбол, а саме графічну мову опису ігрових епізодів. Вони вважають, що використання графічної мови опису ігрових епізодів дозволяє конкретизувати безліч варіантів ігрових епізодів і раціональніше організувати тренування по формуванню базової схеми дій як окремого гравця, так і декількох [6, с. 63-68].

Б. Г. Чирва провів аналітичний аналіз ігрової діяльності найсильніших футболістів світу для виявлення закономірностей гри в футбол. Він пропонує використовувати закономірності гри в футбол, як основу для вибору тактики гри і побудови техніко-тактичної підготовки кваліфікованих футболістів [8, с. 28-29].

Е. А. Стрикаленко проаналізував існуючі тактичні стилі ведення гри у футбол в провідних чемпіонатах Європи гравцями високого класу. Визначив пріоритетні напрямки тактичної побудови гри в різних клубах та виявив фактори, що впливають на вибір тактики на кожному окрему гру. Він вважає, що в сучасному футболі вирішальну роль у підсумковому результаті матчу відіграє вдало підібрана тактична побудова та система розташування гравців на футбольному полі [7, с. 237-241].

Мета статті. Вивчити сучасні підходи до удосконалення тактики гри у футбол у студентів закладів вищої освіти.

Методи дослідження. Аналіз і узагальнення літературних джерел та даних Internet з питання удосконалення тактики гри у футбол у студентів закладів вищої освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження. Тенденції розвитку сучасного футболу свідчать про те, що тактична підготовка гравців стала провідною поміж інших видів підготовки спортсменів, оскільки визначає їх цільову спрямованість і зміст роботи, конкретизує функціональні обов'язки футболістів у команді в різних ігрових ситуаціях, сприяє слушності вибору системи гри, визначає параметри моделей команд [4, с. 18].

Тактика є основним змістом всієї ігрової діяльності під час зустрічі. Вдало вибрана тактика боротьби проти конкретного суперника сприятиме досягненню успіху, а невдало підібрана тактика або не реалізована в ході матчу за звичай приводить до поразки. Вміння правильно вирішувати задачі нейтралізації суперників і успішне використання власних можливостей в атаках характеризується тактичною зрілістю як команди в цілому, так і її окремих гравців. Команда може досягти успіху тільки при добре організованих і обов'язково активних діях всіх футболістів в нападі та в захисті.

Тактичні дії команд високого класу суттєво відрізняються в залежності від тактичної побудови гри команди суперника [7, с. 237]. Під час матчів, залежно від ситуації, що складається у ході гри, спортсмени часто застосовують неефективні ігрові прийоми, що заважає отримати перевагу над противником. Гравці прагнуть доцільно застосовувати ігрові прийоми спільно зі своїми партнерами, домагатися переваги над противником [5, с. 52].

Е. А. Стрикаленко у своїх дослідженнях виділив низку факторів які необхідно враховувати при виборі ефективної тактики на гру, головними серед яких є: можливості власної команди (антропометричні показники гравців, збалансованість команди, універсалізація гравців, рівень фізичної та технічної підготовленості, тощо), можливості команди суперника (особливості антропометрії суперників, стиль гри який проповідує команда суперник, рівень технічної та фізичної підготовленості, тощо) та від того де відбувається матч (на своєму або на чужому полі) [7, с. 240].

Одним из напрямків удосконалення тактичної підготовки в футболі є побудова моделей змагальної діяльності, цим питанням займалось багато науковців.

В своїх дослідженнях В. Костюкевич виявив, що в процесі змагань командами використовуються різні тактичні моделі, які будуються на активному, пасивному, комбінованому методах і системах гри, а також на різних співвідношеннях розстановки гравців (1-4-4-2; 1-4-5-1; 1-3-4-3; 1-3-5-2). Ним проаналізована змагальна діяльність найсильніших європейських команд та визначено чотири тактичні моделі гри футбольних команд високої кваліфікації: «А», «В», «С» і «D».

Тактичні моделі «А» і «С» характеризуються активним методом ведення гри з використанням «плеймейкінг-тактики». При цьому тактична модель «А» передбачає більш активні атакуючі дії команди, ніж модель «С», що передбачає тривалий контроль м'яча. Для тактичної моделі «В» характерно переважне застосування середнього пресингу з оптимальним поєднанням позиційних і швидких атак. Змагальна діяльність команди на основі тактичної моделі «D» обумовлена насамперед відбором м'яча в першій зоні поля і проведенням атакуючих дій з використанням швидких атак, а також позиційних атак першого і другого темпу [1, с. 49].

На його думку основними компонентами тактичних моделей змагальної діяльності футбольних команд високої кваліфікації є:

- співвідношення позиційних і швидких атак;
- співвідношення високого, середнього та низького пресингу;
- співвідношення утримуючих, розвиваючих і загострюючих передач;
- виконання техніко-тактичних дій в різних режимах координаційної складності;
- специфічні коефіцієнти інтегральної оцінки техніко-тактичної діяльності [1, с. 49].

А. І. Матвиєнко проаналізував комп'ютерно-імітаційне 3d-моделювання тактичної підготовки в футболі, таких як: ProZone, Sport Universal, Stadionus, Amisco System. Він розділив всі системи автоматизованого аналізу футбольних матчів на ринку 2 групи:

- 1) системи на основі аналізу відео;
- 2) системи на основі спеціальних датчиків.

Він визначив, що найуспішніші системи на основі датчиків, у яких є можливість отримувати координати спортсменів в реальному часі без великих обсягів обчислень і незалежно від складності ситуації на полі. Головний недолік подібних систем - необхідність розміщувати датчики на самих гравцях і спортивному снаряді, що може бути нездійснено при незгоді організаторів матчу або команди-суперника.

Аналіз футбольних матчів після гри, а не в реальному часі, застосування систем на основі аналізу відеозаписів виглядає більш зручним. Наприклад, змодельовавши футбольний матч в системі Stadionus, можна отримати:

- повні звіти по грі кожного окремого гравця і обох команд;
- графіки швидкостей, прискорень, володіння м'яча, передач, пасів, прийомів для кожного окремого гравця і будь-який з команд;
- динамічні графіки і таблиці по обраному вами часового інтервалу будь-яких фізичних і тактичних показників обраних гравців;
- динамічні показники різних ліній і зон поля, траєкторій гравців, середні значення, мінімуми і максимуми всіх можливих даних по кожному гравцеві і гри в цілому;
- таблиці порушень, передач, показники дальності пасів і їх точності;
- роздруковується звіт в форматі PDF і багато іншого [3, с. 2010].

Висновки. Проаналізувавши літературні джерела та данні Internet ми виявили, що тактична підготовка гравців стала провідною поміж інших видів підготовки спортсменів, оскільки визначає їх цільову спрямованість і зміст роботи, конкретизує функціональні обов'язки футболістів у команді в різних ігрових ситуаціях, сприяє слушності вибору системи гри. Одним из напрямків удосконалення тактичної підготовки в футболі є побудова моделей змагальної діяльності, але з урахуванням факторів гри. На думку науковців основними факторами які необхідно враховувати при виборі ефективної тактики на гру, є: можливості власної команди, можливості команди суперника та місце де відбувається матч. У сучасному футболі побудова тактичних моделей змагальної діяльності виконуються з допомогою аналізу відеозаписів спортсменів високої кваліфікації, а також даних комп'ютерно-імітаційного 3d-моделювання тактичних дій як одного футболіста, так і всієї команди.

Перспективи подальших досліджень. Розробити та експериментально перевірити ефективність моделей удосконалення тактики гри у футбол для студентів закладів вищої освіти.

Література:

1. Костюкевич В. Тактические модели соревновательной деятельности в футболе / Виктор Костюкевич. // Наука в олимпийском спорте.. – 2017. – №3. – С. 40–50.
2. Лалаков Г. С. Современные тенденции в совершенствовании техники и тактики футбола. / Г. С. Лалаков, В. В. Козин, В. А. Блинов// Физическая культура и спорт в жизни студенческой молодежи. –2015. – С. 21-24.
3. Матвиєнко А. І. Комп'ютерне імітаційне 3d-моделювання тактичної підготовки в футболі. / А. І. Матвиєнко// Вестник полоцкого государственного университета. Серия Е: педагогические науки. – 2012. – №7 – С. 2005-2013.
4. Полуренко К. Л. Модельно-целевая программа технико-тактической подготовки студенческих команд по мини-футболу. / К.Л. Полуренко// Вестник Новосибирского государственного университета. Серия: педагогика. – 2007– Т.8 №1 – С. 18-22.

5. Рогаль І. В. Сучасні підходи до удосконалення тактики гри волейбол у студентів ЗВО. / І. В. Рогаль, С. С. Васильевич// Науковий часопис [Національного педагогічного університету імені МП Драгоманова]. Серія 15: Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт). – 2019. – № 6(114)19. – С. 51-54.
6. Румянцев Н. А. Применение информационных технологий при обучении тактике игры в футбол. / Н. А. Румянцев, М. Н. Царёв// Компьютерные инструменты в образовании. – 2009 – № 4 – С. 63-68.
7. Стрикаленко Е.А. Особенности тактического построения игры в ведущих европейских клубах./ Е. А. Стрикаленко // Педагогика, психология и медико-биологические проблемы физического воспитания и спорта – 2009 – № 10 – С. 237-241.
8. Чирва Б. Г. Аналитические закономерности игры в футбол как основа для выбора тактики игры и построения технико-тактической подготовки квалифицированных футболистов./ Б. Г. Чирва// Теория и практика физической культуры. – 2007– №7 – С. 28-29.

References:

1. Kostyukevich V. (2017), " Tactical models of competitive activity in football ", Nauka v olimpiyskom sporte, Vol. №3. pp. 40–50.
2. Lalakov G. S., Kozin V. V. and Blinov V. A. (2015), " Current trends in improving the technique and tactics of football", Fizicheskaya kul'tura i sport v zhizni studencheskoy molodezhi, pp. 21-24.
3. Matviyenko A. I. (2012), " Computer simulation 3d-modeling of tactical training in football", Vestnik polotskogo gosudarstvennogo universiteta. Seriya Ye: pedagogicheskiye nauki, Vol. №7, pp. 2005-2013.
4. Polurenko K. L. (2007), "Model-targeted program of technical and tactical training of student teams in futsal", Vestnik Novosibirskogo gosudarstvennogo universiteta. Seriya: pedagogika, Vol. 8 №1, pp. 18-22.
5. Rohal' I. V. and Vas'keyvch S.S. (2019), "Modern approaches to improving the tactics of volleyball in students of ZVO", Naukovyy chasopys [Natsional'noho pedahohichnoho universytetu imeni MP Drahomanova]. Seriya 15: Naukovo-pedahohichni problemy fizychnoy kul'tury (fizychna kul'tura i sport), Vol. № 6(114)19, pp. 51-54.
6. Rummyantsev N. A. and Tsarov M. N. (2009), "The use of information technology in teaching football tactics", Komp'yuternyye instrumenty v obrazovanii, Vol. № 4, pp. 63-68.
7. Strikalenko Ye.A. (2009), "Features of the tactical construction of the game in leading European clubs", Pedagogika, psikhologiya i mediko-biologicheskiye problemy fizicheskogo vospitaniya i sporta, Vol. № 10, pp. 237-241.
8. Chirva B. G. (2007), "The analytical laws of the game of football as the basis for choosing tactics for the game and building technical and tactical training of qualified football players", Teoriya i praktika fizicheskoy kul'tury, Vol. №7, pp. 28-29.

Ванюк А.И.

*канд. наук по физ.воспит. та спорту, ст. преподав. каф.ФКОНС
НУ «Запорожская Политехника», г.Запорожье, Украина*

УПРАВЛЕНИЕ ТРЕНИРОВОЧНЫМ ПРОЦЕССОМ ЖЕНЩИН В СКОРОСТНО-СИЛОВЫХ ВИДАХ ЛЕГКОЙ АТЛЕТИКИ

В работе рассматривается проблема возникающая в современном женском спорте, а именно в подготовки организма в достижении высших спортивных результатов. Это связано с быстрым ростом спортивных результатов, биологические особенности женского организма, отсутствие научно обоснованной программы подготовки женщин в современном спорте высших достижений возникла актуальность проблемы тренировочного процесса в женском спорте. Не вызывает сомнения, что половой диморфизм и связанные с ним физиологические особенности женского организма определяют необходимость специфики построения тренировочного процесса высококвалифицированных спортсменок [10, 11]. При этом изменения отношений между функциональными системами индивидуумов с различной половой принадлежностью в ответ на одни и те же внешние и внутренние воздействия могут существенно отличаться [7, 8].

Ключевые слова: женщины, тренировочный процесс, скоростно-силовые виды, состояние спортсменок, ОМЦ.

Ванюк О.І. Управління тренувальним процесом жінок у швидкісно-силових видах легкої атлетики. В роботі розглядається проблема виникла в сучасному жіночому спорті, а саме в підготовки організму в досягненні вищих спортивних результатів. Це пов'язано з швидким зростанням спортивних результатів, біологічні особливості жіночого організму, відсутність науково обґрунтованої програми підготовки жінок в сучасному спорті вищих досягнень виникла актуальність проблеми тренувального процесу в жіночому спорті. Можна не сумніватися, що статевий диморфізм і пов'язані з ним фізіологічні особливості жіночого організму зумовлюють необхідність специфіки побудови тренувального процесу висококваліфікованих спортсменок [10, 11]. При цьому зміни відносин між функціональними системами індивідуумів з різною статевою приналежністю у відповідь на одні й ті ж зовнішні і внутрішні впливи можуть суттєво відрізнятися [7, 8].

Ключові слова: жінки, тренувальний процес, швидкісно-силові види, стан спортсменок, ОМЦ.

Vanyuk A. Management of a women's training process in speed-power types of lightweight athletics The work addresses the problem that has arisen in modern women's sports, namely, in training the body to achieve the highest sports results.